

Sørine Gotfredsens båltale

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst

Dato

23. juni 2024

Sted

Jesuskirkens sognegårdshave

Jeg vil indlede denne tale med at citere den store Grundtvig. Han opfattede sit folk på ganske særlig vis og skriver i 1849: ”Danskerne er nemlig, som mange nok veed, i det Hele et meget godtroende, fredeligt og mageligt Folk... Derfor mente Grundtvig blandt andet, at vi ikke som de stridbare tyskere og franskmænd behøvede en Grundlov. Vi kunne meget bedre regulere os selv, hvilket har at gøre med, at Grundtvig troede på en særlig folkeånd, der omslutter alle, der hører til. Den har at gøre med begrebet samvittighed, og hør blot, hvordan han mener, at mennesket er grundet i én, som han kalder det: ”... levende Sandhed i Aanden, eller med andre Ord: det er hans oprindelige Samvittighed.

Det er et vidunderligt udtryk – den oprindelige samvittighed – der afslører vores bundethed til noget, der går forud for os selv, en slags indre stemme, der fortæller os, at vi som de eneste skabninger kan skelne mellem godt og ondt. Spørgsmålet er dog, hvordan den danske samvittighed har det i dag, og om vi bliver ved med at forstå, at samvittighed og folkeånd hører sammen. Jeg har altid elsket mit land højt, men jeg følte mig samtidig som ung i stærk opposition til dansk harmoni og fredelighed og så mig som hævet over vejfester og pølsebrød. Ja, egentlig meget af det vi står midt i her på denne aften. Jeg opfattede mig faktisk i mit frygteligt ungdommelige hovmod som én, der i bund og grund var for speciel til at deltage i noget som helst folkeligt.

Det skal dog til mit forsvar siges, at jeg som så mange andre i dette samfund har været udsat for kraftig antifolkelig indoktrinering. I de sidste 70-80 år har det folkelige været set som nærmest uværdigt for den enkelte, der i stedet i oplyst kulturradikal ånd er blevet opfordret til at være en kreativ undtagelse fra den konforme masse. Foragten for folkelighed har længe gennemsyret de kreative kredse, litteraturen, DR og store dele af den øvrige medieverden, og folkelighed er blevet set som modsætning til god smag og ægte udsyn – ja, sågar begavelse.

Men det er på tide at genopdage begrebet folkelighed som noget, der stikker meget dybere. For mens overdreven trang til blot at indgå i flokken kan resultere i dumt medløberi, kan det til gengæld føre til arrogant selvophøjelse helt at ville vende det fælles ryggen.

Også dette var jo en del af grunden til, at vi i sin tid kastede os ud i værdikampen. Vi ville værne om den fælles samvittighed og ikke blot den oprindeligt skabte, men også den, der formes af stedet, hvor man bor, historien, man er en del af, sproget, der tales og religionen, der er forankret netop her. Når jeg selv i mange år har taget del i værdidebatten, skyldtes det en frygt for og en stor sorg ved tanken om, at vi kan miste fælles fornemmelse for, hvad der er rigtigt og forkert og ondt og godt. Hvor vigtig den fælles fornemmelse er, blev vi for eksempel mindet om ved at se TV 2's dokumentar-serie "Den sorte svane", hvor begrebet samvittighed er erstattet af – ja, af hvad? Grådighed og ekstrem ligegyldighed overfor det fælles – ja, vel egentlig en form for ondskab. Altså, den mærkelige kraft, der hele tiden synes at være så forhippet på at ville destruere godhed, glæde og liv.

Skulle man være i tvivl om, hvorvidt denne findes, kan man tænke på verdens krige, utilregnelige præsidenter, den årelange blodige strid i Mellemøsten eller de ufattelige kriminalsager herhjemme, hvor et menneske piner andre vilkårlige, mens han lever et tilsyneladende almindeligt liv. Vi bliver lige chokerede hver gang, og der skrives avisartikler om, at det vist efterhånden viser sig, at mennesket ikke altid – som vi i særdeleshed er blevet belært om siden Oplysningstiden – primært er styret af sin humane og gode fornuft. Nej, og lad os bare tage den én gang til. Mennesket kan nemlig beslutte sig for ikke at lytte til sin oprindelige samvittighed, det er i høj grad dét, kristendommen kom til verden for at lære os. At det onde findes som en magt, der skal bekæmpes, og netop dét er også en del af meddelelsen, når vi fejrer Sankt Hans.

Her fejrer vi også en fødselsdag. Johannes Døbers fødselsdag, ham der i Det Nye Testamente bereder mennesker på, at Jesus snart vil træde ind i verden og gøre det synligt, hvad vi egentlig er. Guds skabninger og Guds udvalgte medarbejdere, der midt i denne lettere kaotiske verden skal tjene det gode og bekæmpe det onde, som vi nu mere end nogensinde ved hvad er, fordi godheden selv er trådt frem foran os. Dermed er Sankt Hans Aften også en aften, der handler om at stå mørket imod og værne om det gode og lyse. På denne aften opfordres vi til at tænke over dybden i mennesket, i os selv og i de

andre, alt imens vi ser på bålet som symbol på vores kamp for at uddrive alt det, der vil stå i vejen for glædesfyldt liv. Og disse tanker er så nært knyttet til samvittigheden – vores oprindelige samvittighed, som gør os det begribeligt, at vi rummer den ærefulde evne til at adlyde det gode.

Vi skal bare lytte til den, og evnen til at lytte er igen nært knyttet til folkeånden. Som jeg skriver i min bog *Livskraft*, kan man gøre sig den tanke, at hvis: ”... man ikke før eller siden i livet begynder at nære kærlighed til sit eget folk, vil man få svært ved at finde sig til rette i verden. Det forunderlige er, at selv om vi ikke i et folk kender hinanden personligt, kender vi i kraft af sprog og Ånd hinanden godt nok til at kunne blive opfyldt af en vis ensomhed, hvis vi så småt aner, at det, der så længe har holdt os sammen, gradvist synes svagere.” Gennem folkeånden fornemmer vi, at der altid er håb, skønt meget kan synes tabt, og at der findes en evighed, skønt døden synes så stærk, og jo ældre, jeg bliver, desto mere føler jeg det folkeliges betydning. Og at jeg kan være til stede sammen med de andre og mere og mere mærke taknemmelighed frem for trang til at skille mig ud.

Vi kan ironisere nok så meget over pølsevognene og den knaldrøde gummibåd, og man behøver bestemt ikke holde af det hele. Vi skal bare vide, at ringeagten for det, man ikke selv holder af, tager noget vitalt med sig i faldet. Vi kan på den måde miste en del af kontakten til folkeånden og livskraftens undergrund og dermed forståelse for, at vi alle står det samme sted i forhold til Gud. Og har pligt til at tage vare på hinanden. Og det er da muligt, at jeg tager fejl, men det forekommer mig, at respekten for folkeligheden igen tager til. At vi genopdager, at noget skal være til folkegavn her, fordi vi deler samvittighed og kan fornemme tegn på opløsning, hvis vi ikke ærer den.

For som tiden går, står det klart, hvor meget vore liv er viklet ind i hinanden, og ved Sankt Hans-bålet, der igen står så smukt og ærer sommeren og lyset og glæden, mens det skal skræmme mørket og onskaben væk, vil jeg slutte med disse ord, som Grundtvig skrev få dage før sin død i 1872:

”Om kort, om langt blev løbebanen spændt, den er til folkegavn, den er til grøde, som godt begyndt er dagen halvt fuldendt, og lige liflig er dens aftenrøde.”

Uanset hvor lang ens løbebane bliver, går vi mod samme aftenrøde og samme

evighed, hvilket man bedre og bedre forstår i takt med, at man vokser fra idéen om virkelig at være så enestående, at man ikke minder om de andre. At man jo slet ikke er den samme uden dem.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Båltale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-baltale>